

Jeroen BOSCH ZIEKENHUIS

Parkinsondementie

Nicolien van der Kolk, neuroloog JBZ

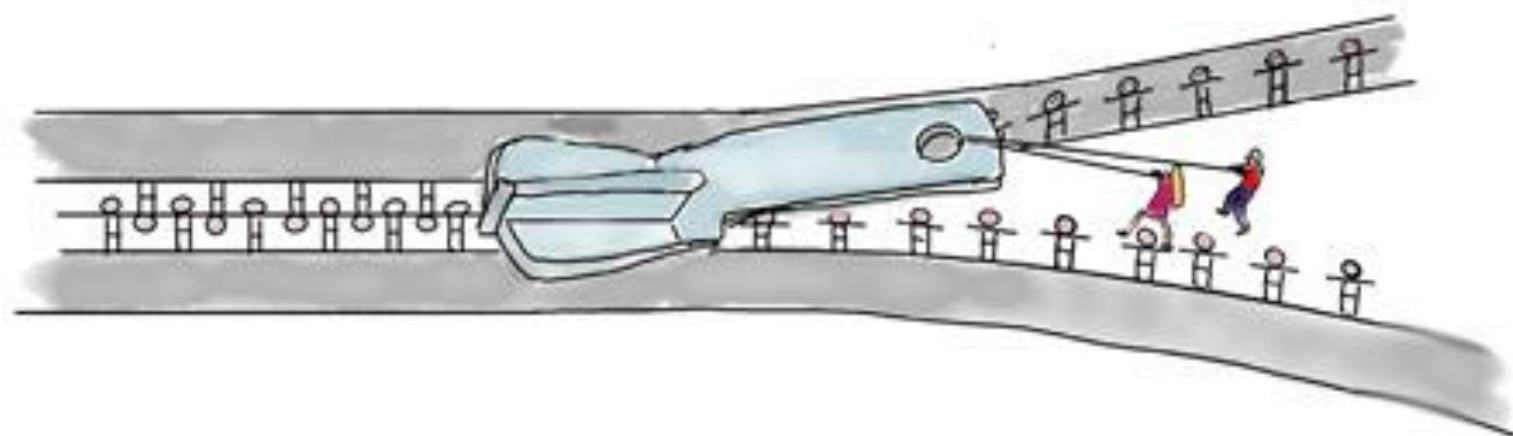
Parkinsoncafe 4-11-25

- Cognitieve veranderingen en gedragsveranderingen bij de ziekte van Parkinson begrijpen
- Helpen deze veranderingen te herkennen
- Tips om hier mee om te gaan

Disclaimer

- Geen belangenverstengeling
- Vragen tussendoor: graag!
- Geen persoonlijk medisch advies

Wil je met me meevertragen?

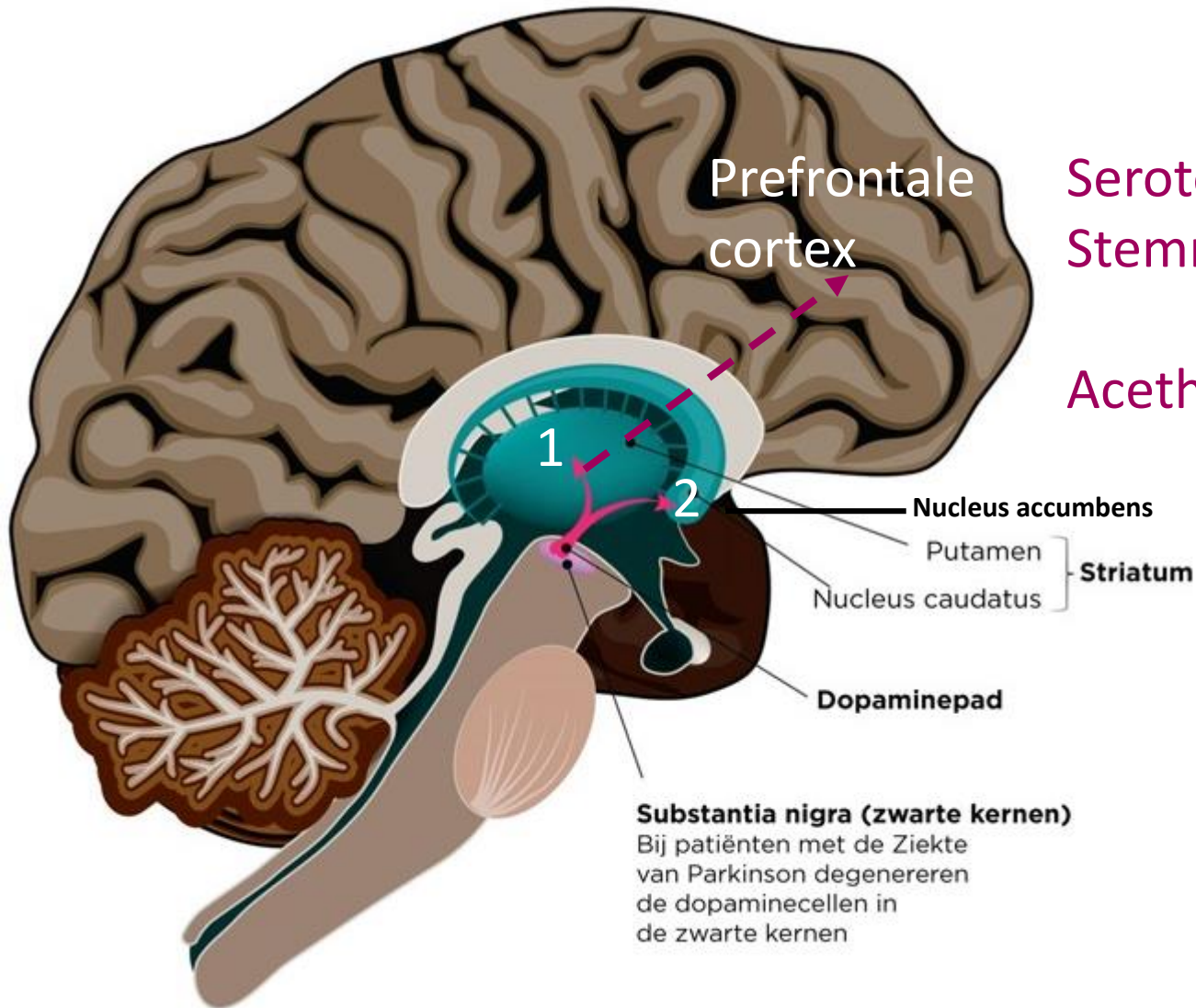

Wat is cognitie?

- Alle processen die betrokken zijn bij het opnemen en verwerken van informatie
- Cognitieve functies, oa
 - Aandacht/alertheid
 - Uitvoerende functies
 - Visueel-ruimtelijk inzicht
 - Gedrag
 - Geheugen
 - Taal en communicatie
- Gaat achteruit met de leeftijd = normale veroudering

Klein stukje pathologie

Serotonine –
Stemming/emotie

Acetylcholine - Alertheid

Cognitieve klachten, gedragsveranderingen, angst en somberheidsklachten

- Komen veel voor!
 - 50% angst klachten
 - 35% somberheid
 - Bijna iedereen cognitieve klachten
- Toch wordt het vaak niet besproken
- Grote impact

- 25-35% van de mensen met de ziekte van Parkinson ontwikkelen dementie
- Dit is o.a. afhankelijk van hoe lang iemand Parkinson heeft, de leeftijd en welke andere aandoeningen iemand heeft

DEMENTIE ≠ ALZHEIMER

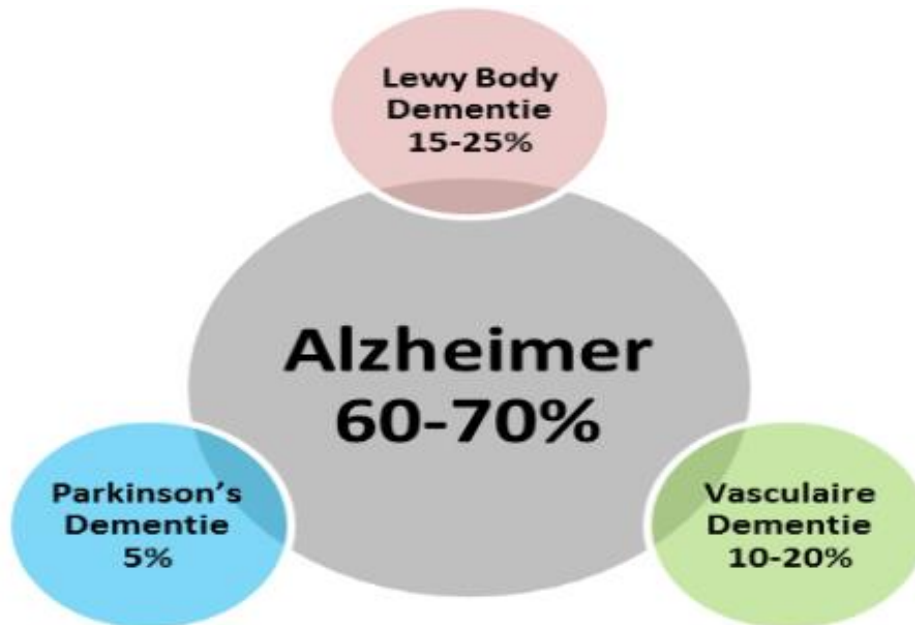
Wat is dementie?

Twee of meer domeinen van het denken (cognitie)

die dermate **verslechterd** zijn dat ze

interfereren met het dagelijks functioneren

Wat is dementie?

Alzheimer

Met name
geheugenstoornis

Parkinson

Met name problemen
met uitvoerende
functies

Vertraagd denktempo

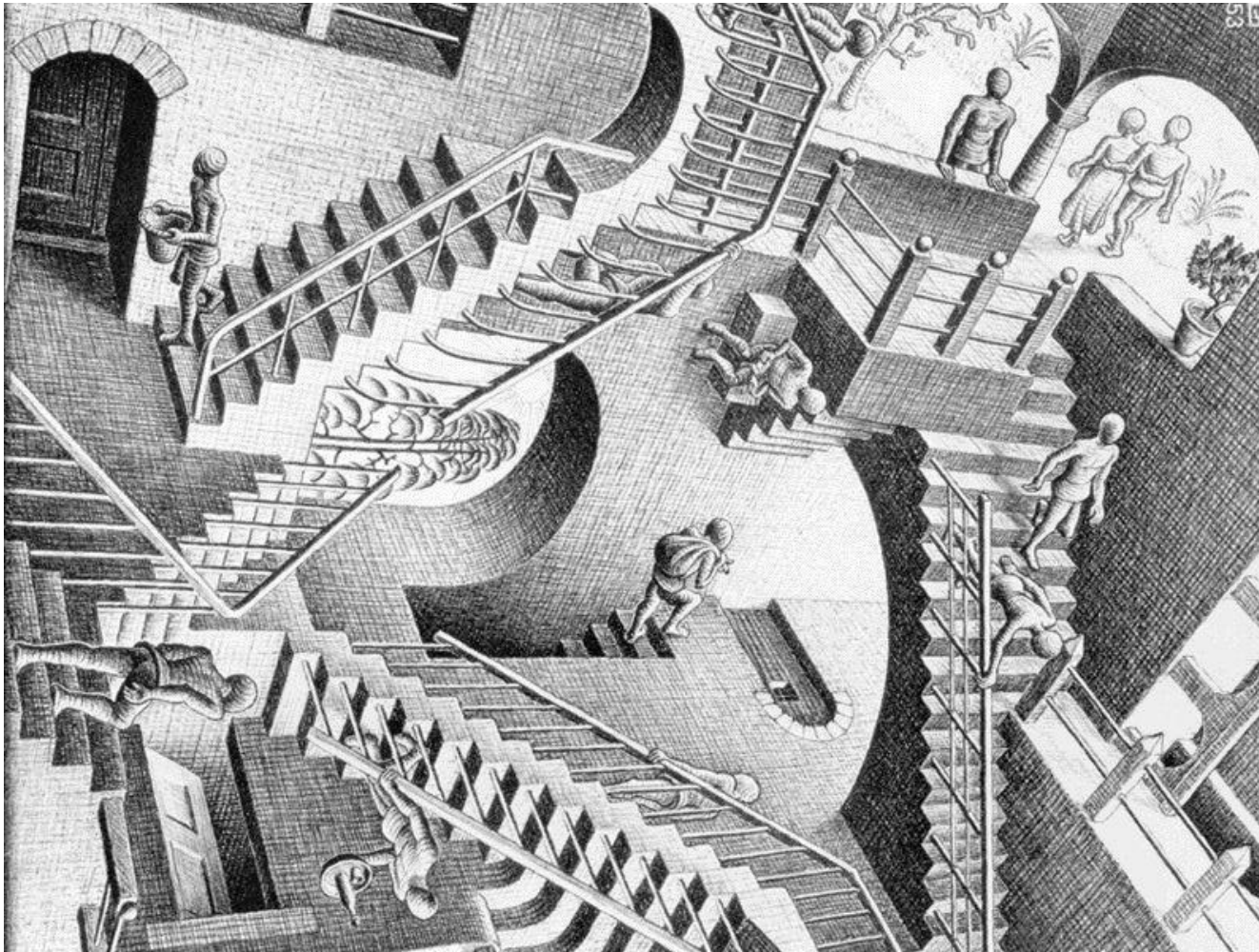
Fluctuaties in aandacht/alertheid

Cognitieve klachten bij Parkinson

Verwerken en interpreteren van visuele informatie

Verwerken en interpreteren van visuele informatie

Lange termijn GEHEUGEN is bij Parkinson vaak behouden!

- Reactief op het hebben van de ziekte of door de ziekte zelf
- Meer geïrriteerd, korter lontje
- Angst en stemmingsklachten
- Achterdocht, ontkenning, wan
- Apathie
- Impulscontrole verlies

Hoe stel je de diagnose dementie?

- Diagnose dementie stel je **niet** met een MRI scan!
- **Cognitieve testen** in de spreekkamer door neuroloog/parkinson verpleegkundige
- **Gesprek** met u en uw naasten over de gevolgen van de klachten op het dagelijks leven
- Nagaan van **andere oorzaken** tijdens het gesprek en door **bloedonderzoek**

Wat betekent de diagnose Parkinsondementie?

- Teken van uitbreiding van de ziekte van Parkinson
- Dat er meer hulp nodig is van mantelzorgers of professionele begeleiders
- Dat autorijden lastiger kan zijn
- Belangrijk om afspraken te maken over de toekomst – eigen regie, wat wil ik wel/niet?
- Soms aanpassing parkinsonmedicatie of pleister om alertheid te verbeteren en hallucinaties te verminderen

Pauze

Hoe om te gaan met cognitieve en gedragsveranderingen?

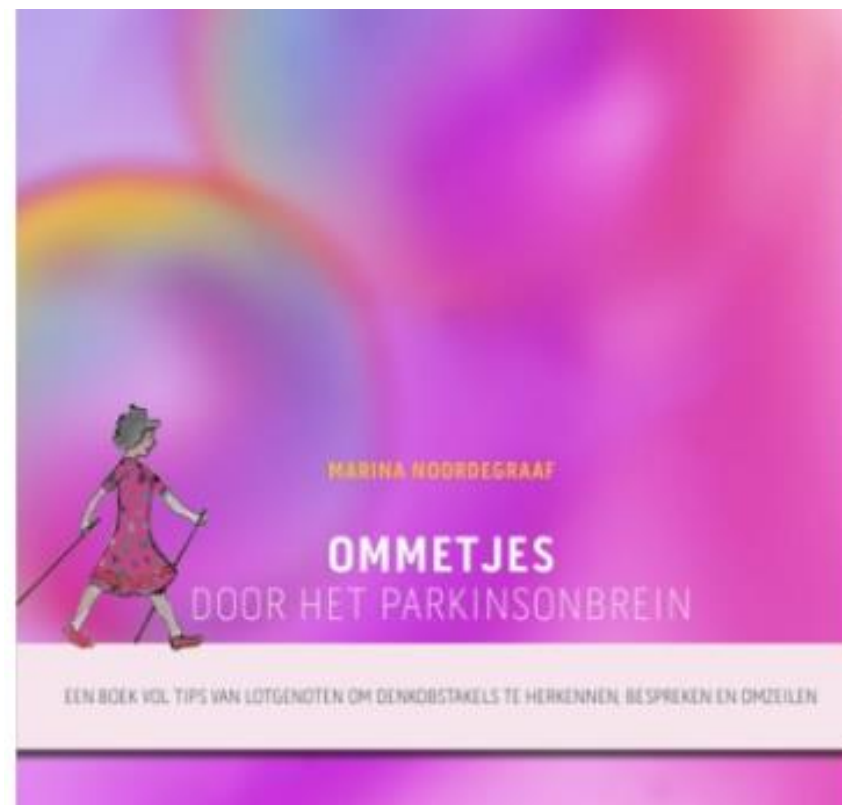
- Weet wat u kan verwachten!
- Bespreek uw klachten met neuroloog/parkinsonverpleegkundige

Tips voor denkobstakels

Wie niet snel is kan toch slim zijn!

COPIED studie – Een onderzoek naar cognitieve obstakels en omwegen bij de ziekte van Parkinson

Wat kan je doen bij cognitieve klachten?

Zorg voor goede condities/omstandigheden!

- Slaap
- Bewegen
- Medicatie
- Voeding

Wat kan je doen bij cognitieve klachten?

TIJD EN RUIMTE

EENVOUD

DRUKTE VERMIJDEN

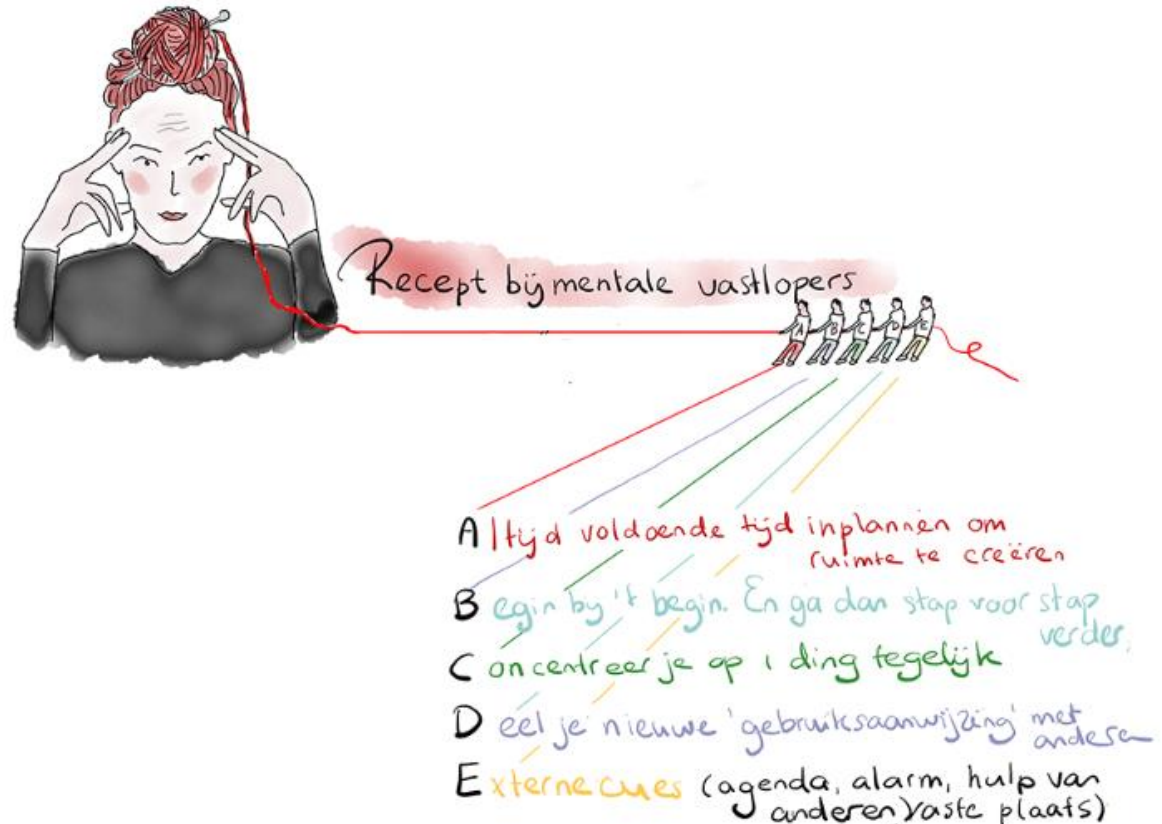
Recept bij mentale vastlopers

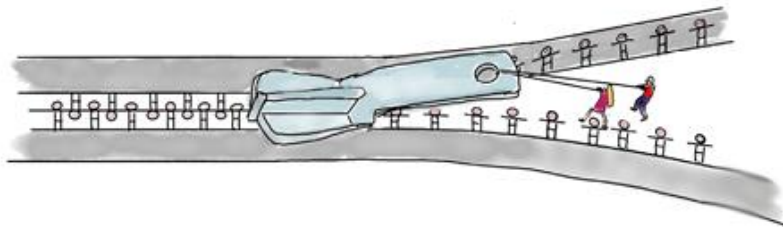
- A | tijd voldoende tijd inplannen om ruimte te creëren
- B | egin by 't begin. En ga dan stap voor stap verder
- C | oncentreer je op 1 ding tegelijk

Wat kan je doen bij cognitieve klachten?

- Externe cues; agenda, alarm
- Beperk het aantal afspraken en opties
- Bij geheugenklachten help mee de informatie weer op te halen.

Wil je met me meevertragen?

Wil je met me meevertragen?

Ik heb de ziekte van Parkinson. Ik mis meer dan 70% van de hersencellen die dopamine aanmaken. Daardoor is het tempo van mijn denken en handelen trager.

Dat betekent dat ik je soms even niet bij kan houden. Voor je het weet raken we steeds verder van elkaar verwijderd en praten we langs elkaar heen.

Als dat gebeurt, wil je dan met mij meevertragen tot we het gemeenschappelijke punt weer te pakken hebben? Dan ritsen we ons gesprek weer aan elkaar.

Kaarten op? Download ze via www.copiedstudie.nl/kaarten

Verminder symptoomversterkers

- Ongemak en stress
- Energie tekort (vermoeidheid)
- Omgevingsgeluiden
- Het ritme van de Parkinson
- Complexiteit

Wat kan je doen bij hallucinaties?

Hallucinaties

- Zet licht feller in de avond
- Zorg voor goede bril, behandel stemmingsklachten en wees alert op infectie, of medicatie effect

Wat kan je doen bij gedragsveranderingen

Bij wanen, achterdocht, hallucinaties:

- Andere oorzaken (zoals infecties) uitsluiten
- Evt aanpassingen aan medicatie, soms ook verlagen levodopa (indien motore verschijnselen dit toelaten)
- Bij geringe, maar hinderlijke hallucinaties: rivastigmine (pleister)
- Bij ernstigere verschijnselen: clozapine of evt quetiapine
- Verwijzing naar psychiater indien ook psychotische verschijnselen die functioneren van patiënt en omgeving ontregelen

Wat kan je doen bij gedragsveranderingen

- Angst en stemmingsklachten: bespreek ze, soms is er medicatie of psychologische begeleiding nodig
- Apathie; Plan afspraken zoals tijd om te sporten, sociale activiteiten en kleine familie bijeenkomsten om te apathie tegen te gaan
- Parkinsonmentaal – niet motorische aspecten

Take home messages

- Parkinsondementie ≠ Alzheimerdementie
- Cognitieve klachten komen veel voor
- “Omweggetjes” kunnen helpen in het omgaan met cognitieve klachten
- Negeer symptomen niet
- Bespreek met uw naasten en zorgverleners uw wensen voor de toekomst

Dank voor uw aandacht

Vragen?